

Gairebé 200 ràdios emeten sense llicència a Catalunya. Una xifra enorme, que fa pensar a la Generalitat en la possibilitat d'ocupar-ne l'espectre. Tant l'Associació Catalana de Ràdio com el Consell de l'Audiovisual de Catalunya li ho han demanat unes quantes vegades. Però, ara com ara, les ràdios denunciades continuen funcionant a ple rendiment.



## El mercat negre de la ràdio

**D**e pirateria no n'hi ha tan sols en el món de la informàtica. Aquests darrers anys han proliferat unes emissores radiofòniques que, malgrat no tenir llicència, emeten com qualsevol cadena convencional. Ara, el nombre d'emissores privades il·legals ja supera el de legals. L'Associació Catalana de Ràdio (que agrupa les emissores privades comercials) ha fet públic el manifest "Ja n'hi ha prou", en què adverteix la Conselleria de Cultura i Mitjans de Comunicació dels perjudicis que li implica l'existència d'aquest mercat negre.

Ara com ara, la Generalitat té més de seixanta expedients per a fer tancar emissores il·legals. N'hi ha 111 a la província de Barcelona, 47 de les quals a la capital. A Tarragona n'hi ha 19, a Girona, 14, i a Lleida,

6. El procés jurídic per a tancar-les és complex i sol allargar-se durant dos anys. A més, l'efectivitat de les resolucions és mínima, perquè quan se n'ha tancada una al cap de pocs dies ja n'ha nascut una altra. D'aquí ve que la secretaria de Mitjans de Comunicació de la Conselleria de Cultura es proposi d'ocupar l'espectre de la ràdios pirata. Així s'evitaria que les freqüències fossin ocupades sense permís, perquè caldria posar-se en contacte amb l'administració per tenir-ne una.

La secretaria, en cas de voler ocupar l'espai radioelèctric, hauria de tenir l'autorització de l'estat, que n'és el titular. Les darreres mesures anunciades pretenen involucrar els ajuntaments perquè col·laborin en l'eradicació de l'ús fraudulent de les freqüències radi-

ofòniques. Segons el govern català, els ajuntaments haurien d'actuar administrativament contra les torres de difusió del senyal situades a la seva demarcació sense llicència.

A part de la competència deslleial, l'ACR denuncia les interferències constants i les limitacions a l'hora d'emetre per culpa de les emissores il·legals. Com més emissores, més junts són els dials. I com més junts són els dials, menys qualitat d'emissió. L'associació radiofònica també denuncia que les emissores sense llicència habilitada no paguen cap mena de taxa (cànon i més conceptes) ni a la Generalitat ni al Ministeri d'Indústria espanyol ni pels drets d'autor. I això és un greuge comparatiu, segons Eugeni Sallent, president de l'ACR i director de RAC1.



## Ràdios per a donar i per a vendre

Nascuda l'any 1982 de manera simultània a la província de Como i a la ciutat de Milà, Ràdio Maria té vuit freqüències a Catalunya. A la dècada dels 90, Ràdio Maria es va estendre a Europa, l'Àfrica i Amèrica, i avui ja té vint emissores. Tot i que cada país gestiona les emissions de manera independent, el nexa d'unió entre les emissores és l'esperit cristià, segons diu la seva pàgina web.

Ràdio La Bomba també té voluntat de fer de nexa d'unió, però en el seu cas vol teixir vincles entre els immigrants llatinoamericans. Té una pàgina web del tot convencional, on es detallen els programes i les hores d'emissió. Malgrat això, fa servir sense llicència la freqüència 100.3 del dial a Barcelona. La web ofereix un xat i un servei per a felicitar els aniversaris dels oients. Tot plegat, orientat a cohesionar el col·lectiu immigrant al qual va adreçada l'emissora.

Fugir de les pressions de grups polítics per oferir informació de manera lliure és el pretext d'alguna de les ràdios sense llicència. N'és un exemple RKM Ràdio, que també té la voluntat d'ajudar joves que han fracassat a l'escola. La seva filosofia solidària, d'arrel cristiana, se serveix d'una pàgina web per difondre projectes i continguts. També s'hi troben aportacions dels usuaris presumptament ajudats pels projectes de l'emissora.

Una altra via de naixement de ràdios il·legals són els grups que es defineixen anarquistes i revolucionaris i que volen aprofitar les ones hertzianes per difondre les seves idees. És el cas de Ràdio Bronka o Ràdio Kaos, que es financen a través de la promoció de concerts i de la venda de marxandatge. Un tret distintiu de Ràdio Bronka és que no emet publicitat, de manera que només es pot finançar gràcies a les aportacions dels usuaris.

**“Indefensió i impotència”.** Amb aquestes paraules, Sallent resumeix la situació que viuen les emissores privades convencionals. El president de l'ACR es mostra molt crític amb l'eficàcia de les accions empreses contra les freqüències il·legals. Malgrat que la Generalitat té constància de qui emet i on, totes les mesures aplicades es revelen ineficaces. “No hi ha càstig ni sancions, ni tampoc cap mena d'acció que condueixi a la possible regularització de l'assumpte”, lamenta. Sallent creu que una de les causes del buit legal és el fet que no siguin clares les competències de cada òrgan encarregat de vetllar per la legalitat de les emissions radiolèctriques. “Ben bé no se sap qui hi ha d'intervenir: si el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, el CAC o el Ministeri”. Això fa, segons el director de RAC1, que sigui més difícil una acció més coordinada. “Ningú no té ganes d'enfrontar-se amb ningú, i menys des de l'àmbit polític.”

El representant de les ràdios catalanes denuncia una falta de voluntat política

per tallar de soca-rel el problema. Fins i tot apunta a accions electoralistes. Com que una part de les emissores il·legals les engeguen col·lectius immigrants, Sallent diu que “es vol evitar una càrrega política a l'hora de prendre mesures contra les emissores il·legals, per la funció cohesionadora que tenen entre els nousvinguts”. A parer seu, emprendre mesures contra determinades emissores voldria dir enemistar-se políticament amb els col·lectius que les engeguen, com per exemple el llatinoamericà o el pakistanès. I l'administració, segons que sembla, no hi està disposada.

L'ACR només demana que es compleixin tots els processos requerits per a posar en funcionament una cadena de ràdio. “De la mateixa manera que ningú no pot obrir un restaurant sense tots els permisos en regla, ningú no hauria de ser capaç d'engegar una ràdio sense tenir-ne permís legal”, raona Sallent. Tot i la dificultat de fer un cens d'emissores il·legals (en neixen i se'n moren de dia en dia), és evident que si quasi arriben a 200 és perquè algú

se les escolta. “A més, hem de tenir en compte que és molt senzill d'obrir una emissora de qualsevol manera”, aclareix Sallent. “Moltes emissores s'amaguen rere la capa de la voluntat de fer un servei públic”, explica el director de RAC1, que recorda que aquesta voluntat social ja la duen a terme les emissores públiques, “que representen 7 freqüències de cada 10 que hi ha a Catalunya”.

Des de la secretaria de Mitjans de Comunicació, però, s'insisteix que no s'han de tractar totes les emissores il·legals de la mateixa manera. Afirmen que una trentena tenen vocació de servei sense afany de lucre i volen ser legalitzades. “Ja hi ha prou oferta pública per dur a terme aquesta tasca de defensa de les minories”, respon Sallent. A més, indica que aquesta façana social només representa una petita part de la filosofia de les emissores il·legals. Què s'hi amaga, doncs? Un negoci com qualsevol altre. Les freqüències sense llicència venen publicitat com la resta de cadenes, i això

fa que les ràdios legals es trobin en una situació de greuge comparatiu. “De la mateixa manera que qui ven discos il·legals pel carrer comet un delictes, qui engage una emissora sense els permisos adequats també infringeix la llei”, diu Eugeni Sallent.

Un dels problemes bàsics és la venda de publicitat. Com més creix una emissora, més es professionalitza. I per créixer calen més diners, que entren per la via de la publicitat. “Ens trobem amb emissores que, de manera indiscriminada, surten al mercat, es promouen a través de pàgines web i venen espais de publicitat a diversos anunciant”, denuncia el president de l’ACR, que considera aquesta situació com un greuge comparatiu.

El procés per aconseguir una llicència de ràdio és complex. L’espai radioelèctric és, per definició, públic. Per tant, els operadors privats que volen obtenir-hi una freqüència s’han de presentar a un concurs en què es requereixen avals econòmics i un compromís amb l’administració per dur a terme un determinat model de ràdio. Com més garanties es tenen de tot plegat, més punts s’obtenen per a rebre la concessió d’una llicència, que té un període de validesa de deu anys. Tot un procés llarg i costós que les emissores il·legals no passen. “Les condicions per aconseguir una llicència ja són exigents per si, i encara hi hem d’afegir tots els canons que paguem a les institucions”, es lamenta Sallent. Les emissores han de pagar canons econòmics cada any a la Generalitat, al CAC i a l’estat. A més, quan s’introdueix música als programes cal arribar a un acord amb la SGAE per no violar els drets d’autor. “Les emissores il·legals funcionen sense tenir en compte cap d’aquests pagaments”, denuncia Sallent.

**Les emissores sense llicència venen publicitat com les legals, que ho veuen com un greuge**

Al punt més problemàtic s’hi arriba quan una cadena sense llicència interfereix en l’emissió d’alguna ràdio convencional. Quan passa això, l’emissora legal no pot fer arribar a la seva audiència els continguts amb la qualitat desitjada. “L’únic que ens queda és conscienciar tant la població com els polítics i els mitjans de comunicació, perquè la situació és d’una gravetat alarmant”, diu Sallent. Tot i aquesta voluntat de conscienciació, l’ACR no oblidia que en primera instància cal denunciar davant els òrgans corresponents (Generalitat, CAC, estat) la situació de greuge que, segons ells, pateixen. El president de l’associació destaca que una situació com aquesta només passa a Catalunya, perquè “a cap altre país del món no hi ha la impunitat que hi ha aquí”. Segons Sallent, si no es té la percepció que es duu terme una activitat il·legal i perseguida, és difícil que algú s’ho rumiï gaire a l’hora d’obrir una emissora sense llicència.

**Una batalla legal.** El mes de març de l’any passat, el CAC ja va instar el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació per tal que actués amb relació a les emissions de ràdio i televisió que no tenen un títol habilitant. L’òrgan regulador va considerar en aquell moment que l’ocupació de dials ja assignats significava un ús indegut de l’espèctre radioelèctric. El CAC va justificar la intervenció adduint que l’espai radioelèctric és un bé escàs. Finalment, va concloure que les emissions sense títol habilitant, és a dir, eludint aquesta intervenció administrativa, fan un ús indegut de l’espèctre radioelèctric. El novembre del mateix any, el CAC va insistir la conselleria a prendre mesures, en vista de les reiterades queixes presentades per diversos mitjans de comunicació, entre els quals hi ha els qui formen l’ACR.

Però el CAC només té autorització legal pel que fa a la inspecció i el control de les activitats dels prestadors de serveis de comunicació audiovisual. Pel que fa a característiques i a l’estat de les instal·lacions i les condicions d’ús de les freqüències, és l’administració catalana, que n’ha dur a terme els exercicis d’inspecció.

*Oriol March Ledesma*

# Ones clandestines

El País Valencià és el tercer territori de tot l’estat amb més ràdios clandestines. Mentre aquestes reclamen que es resolga el concurs d’adjudicació d’ones obert el 2007 per la Generalitat Valenciana, les cadenes amb llicència demanen tancaments per a evitar la competència deslleial.

**E**l problema de la ràdio i les adjudicacions és un problema endèmic, del qual es parla periòdicament. Cap govern, ni estatal ni autonòmic, no ha estat capaç de repartir el limitat espai radioelèctric atenent els interessos empresarials i d’interès públic sense que pel camí hagen quedat una llista de damnificats i agreujats. L’anunci de concursos d’adjudicació de llicències per a emetre legalment han precedit molt sovint batalles entre emissores consolidades o de nova creació per a guanyar-se el favor de l’administració corresponent, en uns processos en què l’amiguisme i les bones relacions amb el poder solen ser criteris determinants.

El País Valencià no ha estat cap excepció en aquest sentit. Com en el cas de les llicències de televisió, cada adjudicació de la Generalitat Valenciana, governara qui governara, ha anat seguida d’un reguitzell de denúncies